

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА СПЕЦИФІКА СУЧАСНОГО НІМЕЦЬКОГО АНЕКДОТУ

Зубач О. А.

ВСТУП

У світобаченні кожної лінгвокультури лежить система культурних та соціальних цінностей, які категоризують лінгвокультурний простір з метою передачі лінгвокультурного досвіду в міжкультурній комунікації. Лінгвокультурна специфіка простору сміхової культури відображається через передачу спектра почуттів або ставлення до фактів навколишньої дійсності та співвідноситься з кодом культури. Семантична реалізація компонентів сміху фіксується в текстовому масиві інформації завдяки втіленню комунікативної інтенції мовця. Одним з елементів та констант сміхової культури є анекдот, який має специфічні ознаки фантастичного або міфічного, навіть парадоксального жанру, де поєднуються ознаки дійсності або вимислу та реального або нереального в лінгвокультурному просторі, та який функціонує як своєрідне інформаційне джерело про лінгвокультуру носіїв мови та про їхні симпатії й антипатії до ситуацій або явищ.

Запропоноване дослідження вважаємо актуальним, оскільки воно зумовлено потребою більш ґрунтовного комплексного аналізу теоретико-методологічного підґрунтя вивчення лінгвокультурної специфіки німецькомовного анекдоту як продукту дискурсивного утворення. Мета дослідження полягає в установленні структурних, комунікативних, когнітивних чинників впливу на закономірності формування лінгвокультурної специфіки анекдоту сучасної німецької мови. Для досягнення мети передбачено вирішення таких завдань: 1) дослідити теоретичні та практичні засади вивчення функціонування анекдоту в лінгвістичній парадигмі знань; 2) пояснити специфіку когнітивних та прагматичних засад формування лінгвокультурної специфіки німецькомовного анекдоту; 3) виявити структурно-функціональні ознаки анекдоту в німецькому лінгвокультурному просторі; 4) виокремити національно-специфічні маркери формування німецькомовного анекдоту в міжкультурній

комунікації. Предметом дослідження є структурні, комунікативно-прагматичні та когнітивні закономірності формування лінгвокультурної специфіки анекдоту сучасної німецької мови. Матеріалом дослідження слугують анекдоти сучасної німецької мови, отримані шляхом суцільної вибірки з німецьких інтернет-джерел.

Методологічним підґрунтям дослідження слугують: *принцип антропоцентризму*, який убачає синтезовану дію мовленнєвої поведінки та мовленнєвої діяльності мовної особистості¹, *комунікативно-прагматичний*², який розкриває знакову та символічну природу формування національної специфіки мовних одиниць, та *когнітивний*³, який сприяє розкриттю ціннісних орієнтирів стереотипної діяльності носіїв мови, підходить.

У дослідженні застосовано принципи *загальносистемного* методу з метою систематизації та класифікації анекдотів та виокремлення їх серед інших текстів малої форми, які репрезентують сміхову культуру лінгвокультурного простору. Для аналізу анекдоту як дискурсивного продукту було задіяно *дискурсивні методи аналізу*, зокрема: *інтеннт-аналіз* – з метою розкриття інтенції оповідача, *прагматичний* – для вивчення специфіки відтворення жартівливої комунікації, *інтерпретаційно-текстовий* – з метою виявлення та встановлення жартівливих акцентів та гумористичних ефектів. *Компонентний* аналіз сприяв виявленню мовних одиниць у текстово-мовленнєвій єдності анекдоту, які експлікують лінгвокультурну специфіку анекдоту не лише в німецькомовному просторі, але й у межах крос- та міжкультурної комунікації.

¹ Герман И.А. Лингвосинергетика : монография. Изд-во Алтайской академии экономики и права, 2000. 168 с. ; Пихтовникова Л.С. Лингвосинергетика : основы и очерк направлений : монография. Харьков : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2012. 180 с.

² Солощук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монография. Харків : Константа, 2006. 300 с. ; Barsalou L.W. Language Comprehension: Archival Memory or Preparation for Situated Action? *Discourse Processes*. 1999. Vol. 28 (1). P. 61–80.

³ Шевченко І.С. Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* : колективна монография / за заг. ред. І.С. Шевченко. Харків : Константа, 2005. С. 105–117 ; Kintsch W. Comprehension: A Paradigm for Cognition. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. 480 p.

1. Анекдот як лінгвістичний феномен

Феномен анекдоту постійно викликає інтерес дослідників різних лінгвістичних студій та досліджується багатоаспектно, з урахуванням різних тенденцій та напрямів студювання. З урахуванням прагматичних властивостей та аспектів комунікативної лінгвістики анекдот досліджується як ланка парадигмальної функціональної взаємодії із соціальним середовищем із метою вираження ймовірних намірів створення комічної ситуації у просторі сміхової культури⁴. У гендерній лінгвістиці анекдот вивчається крізь призму лінгвістичних механізмів опису й оцінювання соціальних та культурних аспектів гендеру як конструкта репрезентації мовного середовища та як концептуальна модель для трансляції гендерної стереотипізації погляді⁵. Психолінгвістичні студювання фіксують розкугість образно-стильового сприйняття психолінгвістичної кореляції комічних ефектів в анекдоті та його вплив на вираження психічного й емоційного стану мовної особистості⁶. З урахуванням предметів вивчення когнітивної лінгвістики в анекдоті досліджується не лише специфіка концептуалізації та категоризації лінгвокультурного світу та його елементів концептосфер, але і способи фіксації ціннісних орієнтирів у пізнавальній діяльності мовної особистості, водночас екстраполюючи знання про події минулого⁷. Вплив соціальних чинників та механізмів на формування в анекдоті маркерів соціокультурного контексту з метою відображення тісного взаємозв'язку та сумісної взаємодії між мовою та суспільством розглядається в соціолінгвістичних

⁴ Карасик В.И. Анекдот как предмет лингвистического изучения. Жанры речи. Саратов : Колледж, 1997. С. 144–153 ; Хрущева Е.А. Национально-культурная основа анекдота (составительский анализ английского, французского и русского языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Москва, 2009. 28 с. URL: <http://www.avto-ref.mgou.ru/ar/ar457.doc>.

⁵ Слышкин Г.Г. Гендерная концептосфера современного анекдота. Гендер как интрига познания. *Гендерные исследования в лингвистике и теории коммуникации*. Москва : МГЛУ, 2002. URL: <http://www.vspu.ru/~aviology/ggs/ggsart2.htm> ; Quasthoff U. Soziales Vorurteil und Kommunikation – Eine sprachwissenschaftliche Analyse des Stereotyps. Ein interdisziplinärer Versuch im Bereich von Linguistik, Sozialwissenschaft und Psychologie. Frankfurt am Main : Niemeyer, 1973. 312 S.

⁶ Карасев Л.В. Парадокс о смехе. *Вопросы философии*. 1989. № 5. С. 47–65.

⁷ Прохоров Ю.Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев. 5-е. изд. Москва : Изд-во ЛКИ, 2008. 224 с. ; Kotthoff H. Spass Verstehen. Zur Pragmatik von konversationellem Humor. Tübingen : Niemeyer, 1998. 402 S. URL: <http://home.phfreiburg.de/kotthoffpublikationen.htm>.

студіях⁸. У лінгвокультурології анекдот вивчається як культурно значущий знак, який зберігає мовні та культурно-ціннісні орієнтири, суспільні пріоритети соціокультурного простору та транслює лінгвокультурний досвід мовної особистості.

У фокусі сміхової культури в німецькому лінгвокультурному просторі анекдот є лінгвокультурним ідентифікатором самовираження або самоідентифікації мовної особистості (*Aus drei Anekdoten ist es möglich, das Bild eines Menschen zu geben* (Friedrich Nietzsche)), соціокультурним конструктом вербального або невербального маневрування або маніпулювання у спілкуванні (*Eine Sammlung von Anekdoten und Maximen ist für den Weltmann der größte Schatz, wenn er die Ersten an schicklichen Orten ins Gespräch einzustreuen, der Letzten im treffenden Falle sich zu erinnern weiß* (Goethe, Maximen und Reflexionen)), когнітивним маркером закономірностей динаміки розвитку та репрезентації асоціативно-образного та художнього мислення мовної особистості (*Es gibt keine wahren und unwahren, es gibt nur gute und schlechte Anekdoten* (Gottfried Heindl)), естетичним транслятором лінгвокультурного досвіду (*Liebenswert in der Geschichte sind nur die Anekdoten* (Prosper Mériméé)).

На формування поняття анекдоту (від грец. *anékdotá* – «неопублікований» або *anékdotos* – «не опубліковувати») вплинула візантійська культура, де анекдотом уважали неопубліковані викривальні історії про високоповажних представників у державі та їх оточення. У німецькомовних лексикографічних словниках анекдот дефініціюється як коротке дотепне оповідання про відому особистість, життєву ситуацію або подію, фінал якого диктує пуант: *kurze Geschichte mit Wirklichkeitsbezug, eine epische Kleinform, die auf eine überraschende Steigerung oder Wendung hinzielt und in gedrängter Form einen für menschliche Charakterzüge oder eine Begebenheit aufschlussreichen Augenblick zu erfassen sucht. <...> bildet sich um historische Persönlichkeiten <...> und Ereignisse, aber auch um fiktive, jedoch typisierte Gestalten oder allg. um menschliche Situationen und Haltungen <...> muss nicht historisch verbürgt sein⁹; kurze, treffende*

⁸ Сусов И.П. Лингвистическая прагматика. Винница, 2009. 272 с. ; Quasthoff U. Soziales Vorurteil und Kommunikation – Eine sprachwissenschaftliche Analyse des Stereotyps. *Ein interdisziplinärer Versuch im Bereich von Linguistik, Sozialwissenschaft und Psychologie*. Frankfurt am Main : Niemeyer, 1973. 312 S.

⁹ Metzler Lexikon Literatur / begründ. von Günther und Irmgard Schweile. 3, völlig neu bearbeit. Weimar : Aufl. Verlag J.B. Metzler Stuttgart., 2007. S. 24.

*Erzählung, prägnant erzählte kurze Episoden*¹⁰; *knappe, pointierte, charakterisierende Geschichte*¹¹, *zumeist die kurze Erzählung einer Begebenheit, die sich am Ende durch eine (überraschende) Pointe auszeichnet*¹². Уперше термін «анекдот» ужив Прокопій Кесарійський, таємна історична праця якого називалася «Anecdota» («Таємна історія», VI ст.), оскільки в античних літературах словом анекдот називали твори, які свого час не були відомі широкому загалу¹³.

У наукових студіях анекдот досліджують, акцентуючи увагу на його текстовій композиції, функціональних рисах та пуанту, визначають як: невелику жартівливу розповідь із дотепною у своїй непередбачуваності кінцівкою і нерідко з гострим політичним змістом¹⁴; уживану в ситуативному мовленні невелику розважальну дидактичну розповідь із дотепним фіналом, побудовану на фактах життя історичних або пересічних особистостей, яка, будучи продуктом злободенної комічної колективної рефлексії на розвиток певної суспільної ситуації або природну зміну людських цінностей, використовує для досягнення розважального або критичного ефекту накопичений соціумом національний, ментальний та загальнолюдський досвід¹⁵; текст, побудований за особливими правилами, оскільки будь-яка коротка смішна історія сама собою не є анекдотом, хоча майже кожен кумедну історію можна розповісти як

¹⁰ Kluge Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / bearb. von E. Seebold. 25., durchges. und erweiter. Berlin ; Boston : Aufl. Walter de Gruyter GmbH Co, 2011. S. 44.

¹¹ Duden 7. Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache. 3., völlig bearb. und erweiter. Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Aufl. Dudenverlag, 2001. S. 35.

¹² Das grosse Buch der modernen allgemein Bildung. Das Wissen unserer Zeit / M. Greif et al. Compact Verlag München? 2001. S. 363.

¹³ Тараненко Л.І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження): дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2016. С. 120 ; Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р.Т. Гром'яка та ін. 2-ге вид., випр., доповн. Київ : Вид. центр «Академія», 2007. С. 42.

¹⁴ Bauman R. Story, Performance, and Event : Contextual Studies of Oral Narrative. Cambridge : Cambridge University Press, 1986. P. 55 ; Folklore: an Encyclopedia of Beliefs, Customs, Tales, Music, and Art / ed. by Thomas A. Green. Santa Barbara, Denver, Oxford : ABC-CLIO, 1997. P. 17–19.

¹⁵ Тараненко Л.І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження): дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2016. С. 122.

анекдот, якщо відповідним чином побудувати або змінити текст¹⁶; когнітивний шаблон для розуміння реальної ситуації¹⁷; класичний наратив, який містить експозицію, сюжет, кульмінацію в повній або згорнутій формі¹⁸; автосемантичний компактний текст із наявністю всіх стадій, як-от: 1) зав'язка; 2) розвиток ситуації; 3) розв'язка, який може функціонувати як у межах макротексту, так і незалежно від нього¹⁹.

Анекдот є самостійним лінгвістичним знаком, передумовою для створення та функціонування якого слугують пуант, реальна життєва ситуація й особистість (*Für eine Anekdote braucht man drei Dinge: eine Pointe, einen Erzähler und Menschlichkeit (Mark Twain)*), яка відома в інших лінгвокультурних просторах. Німецькомовний анекдот відрізняється від інших видів текстів малої форми комічного жанру (*die Fabel, der Schwank, die Schnurre, die Kurzgeschichte, die Sentenz, der Aphorismus*) і тим, що він не втрачає композиційну експозицію та пролонгує пуант у часовому просторі:

(1) Sir Winston Churchill soll einmal auf einem Empfang mit Lady Nancy Astor in einen Streit geraten sein. "Winston, wenn ich deine Ehefrau wäre, würde ich dir Gift in den Tee tun", rief die Dame schließlich empört aus. Churchill antwortete, ohne eine Sekunde lang nachzudenken: "Nancy, wenn ich mit dir verheiratet wäre, würde ich ihn trinken".

(2) Lady Astor: "Wäre der ehrenwerte Gentleman mein Gatte, ich täte Gift in seinen Tee".

Winston Churchill: "Wäre die ehrenwerte Lady meine Gattin, ich würde ihn trinken"²⁰.

Форма представлення анекдоту є результатом звуження його текстово-структурної композиції внаслідок структурно-

¹⁶ Шмелева Е.Я. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. Москва: Языки славянской культуры, 2002. С. 23.

¹⁷ Шилихина К.М. Категоризирующая функция анекдотов в медиадискурсе. Медиалингвистика, 7 (2). 2020. С. 255. DOI: 10.21638/spbu22.2020.208.

¹⁸ Карасик В.И. Анекдот как предмет лингвистического изучения. Жанры речи. Саратов: Колледж, 1997. С. 152; Тараненко Л.І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження): дис. ... докт. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2016. С. 168.

¹⁹ Уткина А.В. Когнитивные модели комического и их репрезентации в русском и английском языках (сравнительно-сопоставительный анализ): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20. Пятигорск, 2006. С. 8.

²⁰ Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chempage.de/anekdoten/churchill-winston.html>.

семантичних механізмів формування текстів, які передусім зосереджені на взаємозаміні лексичних компонентів, які свідчать про стилістичну маркованість комічного тексту, мову його походження (Gattin / Ehefrau, der ehrenwerte Gentleman / Sir Winston Churchill, die ehrenwerte Lady / Lady Nancy Astor / die Dame), статус відомих осіб у політичному середовищі.

Анекдот як мовний жанр характеризується такими специфічними ознаками, як:

– стереотипність моделі будови і змісту анекдотів, тобто наявність поширених сюжетів, виникнення аналогічних сюжетних схем у різних ситуаціях;

– відтворюваність: анекдот не створюється заново, а репродукується, передається від одного оповідача до іншого;

– варіативність: анекдоти розповідаються з різними варіантами;

– принципова відсутність авторства: оповідач анекдоту ніколи не претендує на авторство, але водночас розраховує на те, що цього анекдоту не знає співрозмовник, інакше його спіткає комунікативна невдача;

– «зображальність» під час розповідання анекдоту: розповідання анекдотів – це не просто оповідь, а мініпредставлення, у якому оповідач використовує весь арсенал невербальних засобів (розповідання «в особах», використання паралінгвістичних засобів комунікації);

– інтертекстуальність: включення в тексти загального або спеціального призначення, у складі яких анекдот як інтертекст може виконувати комплекс різних функцій, які супроводжують комічний ефект: рекреаційних, ігрових, сатиричних, моралізаторських тощо;

– ситуативність і доречність анекдоту, які полягають у знанні оповідача того, кому і який анекдот можна розповісти. Тому категорія доречності є однією з домінантних категорій мовного жанру анекдоту щодо його функціонування²¹:

Ein Schwätzer wünschte von Sokrates die Kunst der Rede zu lernen. Der Philosoph verlangte von ihm doppelt so viel Honorar wie von

²¹ Шмелева Е.Я. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. М. : Языки славянской культуры. 2002. С. 86 ; Пальчевська О.С., Губич П.В. Прецедентність і стереотипність етнічних анекдотів (на матеріалі української, англійської та польської мов). *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства. Напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія* : колективна монографія. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 347.

anderen. “Was ist der Grund dafür?”, fragte der Schwätzer. Sokrates antwortete: “Weil ich dir sowohl das Sprechen als auch das Schweigen beibringen muss!”²². Інтерпретація анекдоту свідчить про класичні передумови його формування (відома особистість – філософ Sokrates) з дотриманням структурної цілісності (діалогічна форма представлення), специфіки лінгвістичної панорами відображення морально-ціннісних орієнтирів (філософське сприйняття моралі: *die Kunst der Rede / sowohl das Sprechen als auch das Schweigen*, засоби втілення: *lernen / beibringen*).

З лінгвістичного погляду анекдоти являють собою ігровий мовний твір (текст), особливою роду розповідь, оповідання про комічні ситуації, які відображаються у специфічних фреймах (сценаріях). У динамічному центрі таких фреймів перебуває інваріантна ігрова (насамперед комічна) інтенція, що має два аспектуальні прояви: 1) стосовно адресата – розсмішити співрозмовника; 2) стосовно об’єкта зображення вона полягає в намірі висміяти серйозне (точніше, те, що слід розуміти як серйозне), знайти й актуалізувати в ньому несерйозне начало. Друге природно розглядати як спосіб досягнення першого²³:

*Bei einer Aktion gegen Kindesmissbrauch wurde eine Spendenbox vor dem Büro des Schuldirektors aufgestellt. Ein Banner im Eingangsbereich sollte darauf aufmerksam machen. Darauf stand: “Bitte spendet 1 Euro gegen Kindesmissbrauch im Direktorzimmer!”*²⁴ Синтаксична лаконічність комічно наснажує провокативність ситуативної зумовленості (*bei einer Aktion gegen Kindesmissbrauch*) та надає ознак прецедентності в оцінці внутрішніх (*1 Euro gegen Kindesmissbrauch*) та зовнішніх (*im Direktorzimmer / vor dem Büro des Schuldirektors*) реалій, що може свідчити про їх імовірний перифраз.

Анекдот як складова частина наративу, міркування чи діалогу може використовуватися не лише як спосіб вираження критики, але

²² Was ist eine Anekdote? – Beispiele, Definition und Merkmale. URL: <https://www.nachhilfe-team.net/lernen-leicht-gemacht/anekdote/#1614595987532-0b41b7d4-f8ec>.

²³ Каліна Я.І. Актуальне членування німецького анекдоту. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 205 ; Голєв Н.Д. Русский анекдот как игровой текст. *Труды по лингвистике*. С. 2. URL: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z58.html>.

²⁴ 25 lustige Anekdoten aus der Schule – Lachtränen garantiert! URL: <https://www.wisst-ihr-noch.de/2000er/schule-2000er/25-lustige-anekdoten-aus-der-schule-lachtraenen-garantiert-70676/>.

й передусім як інструмент дослідження реальності. Таке використання анекдоту можливе завдяки різноманітним інтертекстуальним зв'язкам, які виникають у тексті завдяки його впізнаваності та відтворюваності: анекдот активує у свідомості адресатів додаткові знання про світ та дозволяє розпізнати імпліцитні смисли. Відносна контекстна незалежність дозволяє анекдотам функціонувати як прецедентним текстам. Прецедентність – необхідна умова для використання анекдоту як «когнітивного шаблону», на основі якого слухачі або читачі здійснюють категоризацію реальної ситуації²⁵. Категоризація світу відображається в німецьких анекдотах-оповіданнях, які не завжди охоплюють широку цільову аудиторію, оскільки їхня композиційна структура вимагає зосередженості та конкретних знань із певної галузі. Пуант анекдоту спостерігається протягом його цілісного представлення:

*Daniel konnte sich nicht merken, wann man “ich” und wann “mich” verwendet. Eines Tages sollte er vor der ersten Klasse einen entsprechenden Satz bilden und stotterte: “Ich – ich – ich hab dir Tür zugemacht”. Als ihm klar wurde, dass das korrekt war, sprang er auf und ab und rief: “Mich hat es geschafft!”*²⁶ Сприйняття малого тексту комічного жанру вимагає знання в царині граматичних категорій, зокрема відмінювання займенників, посилення комічного ефекту відображається у зворотному зв'язку ситуації, де акцентуються початок та кінець комічної ситуації “*ich*” / “*mich*”.

На думку науковців, анекдоти варто диференціювати на референціональні та лінгвістичні. У референціональних анекдотах зображають безглуздість будь-якої ситуації, невідповідність її нашим уявленням. У лінгвістичних анекдотах – інші мовні явища²⁷. Відштовхуючись від наших спостережень, зазначимо, що німецькій анекдот є кореляцією між референціональними та лінгвістичними ознаками, оскільки в німецькому анекдоті наявні буттеві й оцінні структури, коди культури, з одного боку, з іншого – комплікативна оформленість у вигляді мовної структури та функції мовлення,

²⁵ Шилихина К.М. Категоризирующая функция анекдотов в медиадискурсе. *Медиалингвистика*. 2020. № 7 (2). С. 259. DOI: 10.21638/spbu22.2020.208.

²⁶ 25 lustige Anekdoten aus der Schule – Lachtränen garantiert! URL: <https://www.wisst-ih-er-noch.de/2000er/schule-2000er/25-lustige-anekd-oten-aus-der-schule-lachtraenen-garantiert-70676/>.

²⁷ Фаткуллина Ф.Г. Стилистические фигуры в текстах скрытой рекламы. *Стилистика сегодня и завтра: материалы III Международной научной конференции*. 24–25 апреля 2014 г. Москва: МГУ, 2014. Ч. II. С. 357.

напр.: *Kurz vor einem seiner Konzerte stürmte Hans von Bülow die Treppe hinauf, rannte um die Ecke, wo er mit einem korpulenten Herrn zusammenstieß, so dass beide fast zu Fall gekommen wären. Wütend schrie der Herr: "Esel!" Verbindlich lächelnd, dabei seinen Zylinder lüftend, erwiderte der Künstler: "Bülow"*²⁸.

*Ein Kritiker hatte Reger fürchterlich verrissen. Reger schrieb ihm einen kurzen Brief: "Sehr geehrter Herr! Ich sitze hier im kleinsten Raum meines Hauses und lese Ihre Kritik. Noch habe ich sie vor mir <...> Hochachtungsvoll: Max Reger"*²⁹.

Ситуативність в анекдотах розкриває буттєві сторони діячів мистецтв, які пов'язані з їхньою творчістю, концертами, критикою або постійним поспіхом. Водночас зберігається стереотипне уявлення про морально-естетичний бік ключових фігур в анекдоті та їхню дотепність через вербальні *Noch habe ich sie vor mir <...>* або невербальні засоби *lächelnd* вираження, зокрема прояв увічливості: *Ihre Kritik, Hochachtungsvoll, Sehr geehrter Herr*, дотримання етичних норм поведінки: *seinen Zylinder lüftend*, що є свого роду актуалізацією пуанту.

На думку В.В. Хіміка, зачин анекдоту може бути розгорнутим, натомість розв'язка повинна бути короткою, несподіваною, часто парадоксальною, що звичайно й робить анекдот смішним³⁰. Символічність анекдоту як типу тексту досить висока, оскільки він становить собою символічне відображення картини світу і виводить на рівень символів такі лексико-семантичні одиниці, які не є символами у традиційному розумінні. Анекдот – це «антисвіт» або «іншосвіт», який особливим чином трансформує відображану дійсність: в анекдоті порушуються закони простору й часу, відсутній поділ світу на «погане» і «хороше»³¹.

Анекдот як лінгвістичний феномен творить семантичну структуру комічного тексту та реалізує в ньому комічний ефект.

²⁸ Musiker-Anekdoten. URL: <https://glarean-magazin.ch/2007/11/27/musiker-anekdoten-von-brahms-bis-wagner-teil-1/>.

²⁹ Ibid.

³⁰ Вапіров С.Ю. Анекдот як об'єкт філологічного вивчення. *Нова філологія*. 2010. № 39. С. 42; Химик В.В. Анекдот как феномен культуры. Санкт-Петербург: Санкт-Петербургское философское общество, 2002. С. 17.

³¹ Стоколос-Ворончук О.О. Етнотипи та їх художні стереотипи в українському анекдоті (на матеріалі видань XIX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.07. Львів, 2005. С. 7; Шмелева Е.Я. Рассказывание анекдота как жанр современной русской речи: проблемы вариативности. *Жанры речи*. 1999.

2. Анекдот як прагматичний феномен

Динаміка розвитку наукової парадигми зумовлена передусім потребою студіювання функціональних та комунікативно-прагматичних особливостей мовних одиниць із метою прагматизації складників комунікації (комунікативний акт, комунікативна мета, комунікативні умови).

На думку М.О.Калінцевої, варто виокремити ситуативні анекдоти, у яких ситуативний гумор є єдиною основою комічного ефекту. В анекдотах із ситуативною домінантою спостерігається взаємодія прийомів ситуативного гумору із прийомами мовного гумору, до того ж останні або підсилюють ефект ситуативного гумору, або взаємодіють з ним – у такому разі існування один без одного не сприяє дії механізму комічного. Власне мовні анекдоти основані суто на різнорівневих прийомах мовної гри³²:

*Während einer Fahrstunde erklärte ich meinem Fahr Schüler, dass er zum Abbiegen den Blinker einschalten müsse. "Aber es kommt doch gar kein Auto", protestierte er. "Das ist egal", antwortete ich, "du musst blinken, das ist hilfreich für die hinter dir". Also drehte er sich zu dem auf der Rückbank sitzenden Mitschüler um und erklärte: "Ich biege gleich ab!"*³³. Актуалізуючи комічний ефект, виокремлюються сутнісні ознаки мовленнєвих (словотвірні механізми: *zum Abbiegen den Blinker einschalten, Ich biege gleich ab!*) та мисленнєвих (трансляція життєвого досвіду: *du musst blinken, das ist hilfreich für die hinter dir*) процесів. Прикмітна мовна насиченість тематичного вектора комунікативної ситуації: *Fahrstunde, Fahr Schüler, Auto*. Лінгвокультурна специфіка фіксується крізь відносну відтвореність комунікативних умов репродукції анекдоту, який має формат діалогічної репрезентації спогадів оповідача про комічну ситуацію в його професійній діяльності.

Характерною рисою анекдоту залишається попри все «його ситуативна повторюваність, яка призводить до клішування як конкретних мовних засобів, так і структурної інваріантності змістового

³² Калінцева М.О. Некоторые прототипические когнитивные структуры анекдотов на испанском языке. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*. 2013. С. 41.

³³ 25 lustige Anekdoten aus der Schule – Lachtränen garantiert! URL: <https://www.wisst-ih-er-nach.de/2000er/schule-2000er/25-lustige-anekd-oten-aus-der-schule-lachtraenen-garantiert-70676/>.

ядра»³⁴. За формою тексту В.І. Карасик виділяє: 1) анекдот-оповідання; 2) анекдот-загадку; 3) анекдот-афоризм; 4) анекдот-пародію³⁵. Анекдот-оповідання представлено двома основними різновидами: 1) монологічною розповіддю про певну подію; 2) коротким діалогом дотепного змісту. Розповідь про смішну подію містить текст «від автора» і мовлення персонажів, композиційно має експозицію, сюжет і кульмінацію в повній або згорнутій формі. Короткий діалог є оповіданням про мовні дії, наявність авторського мовлення є варіативною ознакою. Кульмінація дії може міститися як у репліці-відповіді, так і в її описі. Анекдоти-афоризми з формального погляду побудовані як судження, дефініції, класифікації. Анекдот-пародія будується за аналогією з яким-небудь текстом³⁶. Специфіка німецькомовного анекдоту-загадки експлікується крізь структурне оформлення його сюжету у вигляді питання, яке не обов'язково повинно мати формат питального речення, та дотепну, пуантову відповідь, яка зосереджена на прагматичній провокаційній грі слів:

Marilyn Monroe zu Einstein:

“Was meinen sie Professor, sollten wir nicht zusammen ein Kind machen: Was für ein Kind wäre das – mein Aussehen und ihre Intelligenz”.

Darauf Einstein:

“Es tut mir leid, aber es könnte auch anders herum sein <...>”³⁷.

Загадковість анекдоту посилюється крізь акцентування уваги до двох відомих особистостей із різних країн, які водночас були символами краси (Marilyn Monroe) та символами геніальності (Albert Einstein), представниками різних професій, але кумирами однієї країни, наявних трьох питань, у яких простежується порушення норм ввічливості: *Was meinen sie <...> / sollten wir nicht <...> / Was für ein <...>*, та дотепної відповіді, яка породжує нову

³⁴ Вапіров С.Ю. Анекдот як об'єкт філологічного вивчення. *Нова філологія*. № 39. 2010. С. 41; Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва: Гнозис, 2004. С. 218.

³⁵ Карасик В.И. Анекдот как предмет лингвистического изучения. Жанры речи. Саратов: Колледж, 1997.

³⁶ Соловей Г.С. Переклад політичного анекдоту як типу тексту: структурно-композиційний аспект. URL: <http://bo0k.net/index.php?p=achapter&bid=9946&chapter=1>.

³⁷ Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chem-page.de/anekdnoten/churchill-winston.html>.

загадку-здогадку і провокує створення умов для поширення комічного ефекту.

Форма викладу анекдоту має двоскладову структуру³⁸, а саме: зав'язку, яка є препозитивним сигналом творення комічної ситуації для структурно-композиційної ланки анекдоту, та розв'язку. Зав'язка є комплектуючим форматом анекдоту та може містити заголовок, який є структурно-семантичним елементом тексту анекдоту та центром впливу на психологічне сприйняття адресата. Заголовок є певним конденсатом асоціативного фокуса перспективної комічності в ситуації. У зав'язці відображаються такі функціональні риси моделювання анекдоту: 1) інтродуктивні риси, які конструюють спосіб передачі знань або ситуації, накладаючи їх на реальні; 2) комплікативні риси – проєктують та розв'язують мовленнєву ситуацію, зважаючи на специфіку когнітивної моделі сприйняття комічного світу; 3) експлозивні риси – фіксують позитивну оцінку та прояв позитивних емоцій на завершенні комічної ситуації, не позбавляючи її можливого переповідання або пародіювання. Розв'язка є логічним центром сміхової комунікації, яка зорієнтована на послаблення загостреності ситуації та виклик позитивних емоцій:

Gefährliche Antwort

Der griechische Schriftsteller Plutarch berichtete, dass eines Tages Kaiser Augustus mit einem Fremden zusammentraf, der ihm außerordentlich ähnlich sah.

“Besuchte deine Mutter vor deiner Geburt das schöne Rom?“, fragte der Kaiser spöttisch. “Nein“, antwortete der Fremde. “Aber mein Vater war oft in Rom!”³⁹.

Заголовок анекдоту провокує особистісні та внутрішні суперечності через мовну репрезентацію прикметникового забезпечення: *gefährlich, spöttisch, außerordentlich*, що експлікує проєкцію некомічної ситуації та може призвести до негативних переживань. Механізми лінгвістичного забезпечення підкреслюють наративність анекдоту та розкутість або послідовність його самовираження: *berichtete / fragte / antwortete*. Пуант простежується через структурну оформленість відповіді-протиставлення *Nein / Aber*, яка

³⁸ Шмелева Е.Я. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. Москва: Языки славянской культуры, 2002. С. 131.

³⁹ Anekdoten – Wissenswertes und über 100 Anekdoten. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/>.

посилоне образність та експресивність мовлення, хоча первинно передбачає заперечення. Анекдот є прикладом фрагментарного представлення ознак анекдоту-оповідання й анекдоту-загадки.

На думку В. Лабова, структурна модель гумористичного тексту, яка включає п'ять елементів: а) резюме/короткий огляд (*abstract*) (дає коротке повідомлення про що буде історія); б) орієнтування (*orientation*) (визначає час, місце, дійових осіб); в) ускладнення подій (*complicating events*) (представляє основні події, які й формують розповідь); г) вирішення проблеми (*resolution*) (покаже вирішення ходу подій); е) кода, або пуант (*coda*, or *punch line*) (забезпечує місток між сюжетом і моментом його викладу (говоріння))⁴⁰. Значення пуанту (англ. *punch line*) підкреслює Л.С. Піхтовнікова: «Сприяє тому, що ситуація несподівано перетворюється на свою протилежність. Пуант ставить ситуацію з ніг на голову, або навпаки. Несподівано відкривається зворотний бік медалі і розбіжності упізнаються. Те, що в ситуативній частині сприймалося як звичайна розповідь, у пуантовій частині перетворюється на абсурд. Курйозність перевернутої ситуації створює комічний ефект»⁴¹. Абсурдність в анекдоті є, з одного боку, проявом високого рівня інтелектуальності та слугує будівельним майданчиком для набуття знань або їх поглиблення. З іншого боку, абсурдність є свідченням порушення логіки суджень, що призводить до реального конфлікту або свідчить про конфліктність конкретної ситуації. Парадоксальність в анекдоті викликає суперечності та плутанину в істинних судженнях, спонукає до подальших міркувань, але не вимагає наведення додаткових аргументів:

Oscar Wilde und die Tapete

Der irische Schriftsteller Oscar Wilde hatte wahrlich kein leichtes Leben. Als er zu zwei Jahren Zuchthaus mit harter Zwangsarbeit verurteilt wurde, ruinierte das seine Gesundheit vollends. Nach seiner

⁴⁰ Labov W. Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience. Essays on the Verbal and Visual Arts / ed. by J. Helm. Seattle : University of Washington Press. 1967. P. 41 ; Тараненко Л.І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2016. С. 168.

⁴¹ Піхтовнікова Л.С. Еволюція німецької віршованої байки (XII–XX ст.): жанрово-стилістичні аспекти : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04 ; 10.01.04. Харків, 2000. С. 206 ; Пальчевська О.С., Губич П.В. Прецедентність і стереотипність етнічних анекдотів (на матеріалі української, англійської та польської мов). *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства. Напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія* : колективна монографія. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 347.

*Entlassung lebte er verarmt in Paris, wo er im Alter von 46 Jahren auf dem Sterbebett trotz allem seinen Humor nicht verlor. Er starrte auf die besonders hässliche Tapete an der Wand und sagte: "Du oder ich. Einer von uns beiden sollte endlich gehen"*⁴².

Заголовок анекдоту презентує класичне очікування комічного, що викликає ефект несподіваності. Логіка ж комбінування частин анекдоту конденсує втілення нерозуміння та неадекватності представлення сміхової частини (*seinen Humor nicht verlor*). Водночас детермінується психологічне збайдужіння (*hässliche Tapete, Sterbebett, kein leichtes Leben, harter Zwangsarbeit, Entlassung*) та втрата зацікавленості через структурне, описове та не регламентоване «затягування» комічного представлення. Пуант є неочікуваним і свідченням людської креативності та високого рівня інтелектуальності. У сучасній презентації анекдот має еліптичну структуру та маркує двомовність, що є свідченням актуальності анекдоту в сучасному лінгвокультурному просторі:

Oscar Wilde behielt sogar auf dem Sterbebett seinen Humor. Er starrte die abgrundtief hässliche Tapete an der Wand an und sagte:

*"One of us must go!"*⁴³.

У дослідженні природи анекдоту О.Я. Шмельова й О.Д. Шмелєв спираються на його прагматичний потенціал, що розкривається через репродукцію (адресант розраховує, що анекдот невідомий адресату), інтенцію адресанта розсмішити адресата, зв'язок зі стереотипами анекдотичного простору, зображення типових життєвих ситуацій, клішування⁴⁴. Іntenція адресанта ґрунтується не на максимальній зосередженості під час репродукції комічного тексту, а на комунікації інформативно-розважального змісту, попередньо прогножуючи позитивні реакції:

Busch auf Reisen

Auf einer seiner Reisen kehrte Wilhelm Busch in einen Landgasthof ein, um Mittag zu essen. Dem Wirt war wohl bewusst, wer bei ihm aß und so stellte er sich vor und fragte: "Herr Busch, nun muss ich Sie fragen. Wie fanden Sie das Schnitzel?"

⁴² Anekdoten – Wissenswertes und über 100 Anekdoten. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/>.

⁴³ Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chempage.de/anekdoten/wilde-oscar.html>.

⁴⁴ Вапіров С.Ю. Анекдот як об'єкт філологічного вивчення. *Нова філологія*. 2010. № 39. С. 39; Шмелєва Е.Я., Шмелєв А.Д. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. Москва: Языки славянской культуры, 2002. С. 113.

*Busch erwiderte: "Oh, ganz leicht. Ich habe lediglich das kleine Salatblatt zu Seite genommen und voilà, da lag das Schnitzel!"*⁴⁵.

У німецькомовному анекдоті пуант виражається крізь мовотворчу та регулятивні функції, які відображають соціальну роль наративного комічного тексту внаслідок взаємодії трирівневої сфери комунікативної діяльності: 1) локутивна сфера фіксує творення двозначного або стереотипного формулювання мовних кліше комічного тексту (*Wie fanden Sie das Schnitzel?*); 2) ілокутивна сфера відображає комунікативну мету наратора з натяком на зображення типової ситуації (*um Mittag zu essen*); 3) перлокутивна сфера актуалізує та репродукує бінарне творення комічного ефекту та позитивних емоцій (*Oh, ganz leicht <...> und voilà, da lag das Schnitzel!*).

Анекдот як системне утворення розуміють у двох площинах: а) увесь простір цього жанру тлумачиться як макросистема; б) простір окремого тексту анекдоту трактують як мікросистему. Окремі ознаки мікросистеми є типологічними на макрорівні, на їхній основі текстовий макропростір анекдоту «розчленовується» на сукупність парадигм. Релевантність такого роду параметрів і типологій має свій прояв у специфічному для анекдотів функціонуванні і розповіді за асоціацією: асоціативні зв'язки слухача/оповідача становлять прояв системних (формальних та значенневих) зв'язків анекдоту, акумульованих у його мовній свідомості та реалізованих у мовному мисленні⁴⁶. *Wenn ich Kids mit dem iPhone 6 sehe, bin ich sicher, dass meine Eltern froh waren, dass das Wertvollste, was ich verlor, ein Turnbeutel war*⁴⁷. Фіксованість часових рис комунікативної ситуації та специфіка інтерпретації сюжету полегшують прогнозування комічності ситуації в анекдоті, з одного боку, оскільки специфіка комунікативних умов зосереджена на первинних процесах акумуляції знань про місце та призначення предметів: *iPhone 6* та *Turnbeutel* у сучасному суспільстві. Однак, з іншого боку, пуант диктує комічну ситуацію на зворотному зв'язку сприйняття предмета через плінність часу для *iPhone 6*, імовірно,

⁴⁵ Anekdoten – Wissenswertes und über 100 Anekdoten. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/>.

⁴⁶ Каліна Я.І. Актуальне членування німецького анекдоту. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 205 ; Шмелева Е.Я. Рассказывание анекдота как жанр современной русской речи: проблемы вариативности. *Жанры речи*. 1999. С. 24.

⁴⁷ Wenn ich Kids mit dem. URL: <https://www.pinterest.de/pin/578712620839008991/>.

який уже не настільки популярний, та лінгвокультурну специфіку реалії *Turnbeutel*, яка позначає класичний атрибут шкільного життя не лише в німецькомовному просторі.

Інтертекстуальність анекдоту виявляється не лише в інформативній насиченості та притаманному йому елементі загостреності ситуації, але й у сукупності інших текстів, основна функція яких – викликати реакцію сміху. Німецькомовні анекдоти лаконічно адаптуються в інших лінгвокультурних просторах та піддаються пародіюванню завдяки модифікації семантичної й естетичної інтеракції. Семантична інтеракція передбачає взаємну зацікавленість у комунікації, відповідну або очікувану реакцію на комунікативну ситуацію та звільнення від небажаних або негативних емоцій. Естетична інтеракція є своєрідним маркером осмислення соціальної поведінки комунікантів. Специфіка пародіювання віддзеркалюється у відтворенні оригіналу тексту, зберігаючи гумористичне та сатиричне забарвлення та не деформуючи комічний ефект.

3. Анекдот як лінгвокультурний феномен

Між мовою та культурою існують складні діалектичні взаємозв'язки: мова як вербальний компонент культури залежить від культури, відображає її за допомогою наявного арсеналу засобів, реагує на зміни культури, видозмінюється разом із змінами її елементів і форм; водночас і культура, особливо елементи духовної культури, корелює з формами мовного вираження, залежить деякою мірою від останніх, саме мова здатна в найбільш економній формі закодувати, зберігати й передати надзвичайно великий обсяг знань, спостережень і узагальнень, які впливають із практичної діяльності людей⁴⁸.

Сміхова культура є динамічною системою, яка слугує індикатором еволюційних процесів у мовному та культурному середовищах та їхньої сумісної взаємодії, що свідчить «про тісний зв'язок та взаємодію мови й культури: двох семіотичних систем, кожна з яких, як відомо, є певним змістом (інформацією про світ) та специфічним засобом зберігання та передачі інформації з покоління

⁴⁸ Сергієнко О.В. Лінгвокультурологічний досвід як форма відображення соціального досвіду. *Мова і культура* : матеріали VI Міжнародної конференції. Київ : Collegium, 1998. Т. 1 : Філософія мови і культури. С. 124.

в покоління»⁴⁹. Лінгвокультурна специфіка сміхової культури засвідчує мовну реалізацію асоціативно-образних уявлень про елементи пізнавальної дійсності й образно-мотиваційних і асоціативних відношень, актуалізованих за допомогою мисленнєвих механізмів аналогії, подібності чи суміжності, які регулюють формування логіко-поняттєвих моделей гумору.

Лінгвокультурна специфіка сміхової культури гармонізується у двох площинах на рівні макросистеми, де простежуються переплетення комунікативно-інтенційного смислу емоційно-оцінювальної суті самоідентифікації мовної особистості, та мікросистеми, де фіксується варіативність текстового представлення та матеріалізуються вербальні та невербальні засоби репрезентації комічного ефекту.

Лінгвокультурна специфіка анекдоту полягає у виявленні спільних цінностей із метою відображення генетичного коду світу комічного. Передумовами становлення анекдоту як культурно значущого знаку є такі процеси: 1) поява анекдоту як тексту малої форми з комічним ефектом; 2) поширення анекдоту в соціокультурному просторі як елемент апробації в суспільстві; 3) фіксація анекдоту як результат його соціалізації або сприйняття в суспільстві; 4) клішування або пародіювання вже наявного анекдоту як перспектива трансляції та репрезентації лінгвокультурного досвіду в міжкультурній комунікації.

Основні елементи створення анекдоту як культурно значущого знаку в комунікативному процесі такі:

1. Сюжетна композиція, яка передбачає експозицію комічного ефекту через пуант, лексико-семантичні прийоми (полісемія, омонімія тощо), стилістичні явища (метафора, метонімія тощо), елементи логіко-поняттєвого апарату: *“Ich bin im Vorstellungsgespräch mal gefragt worden, ob ich vom Hausdach in den Pool springen würde. In der Hoffnung, das nicht in die Tat umsetzen zu müssen, sagte ich etwas großspurig: “Klar, ich bin schon als Junge von einer Brücke in den Main gesprungen!” Ich habe die Stelle tatsächlich bekommen. Aber eigentlich nur, weil ich der einzige männliche Kandidat war, wie ich am ersten Tag erfahren habe. Und der Chef meinte: “Zu viele Frauen auf einem Haufen sind nicht gut, deshalb haben wir dich*

⁴⁹ Носова Е.Г. К проблеме связи номинативных средств языка с внеязыковой действительностью: немецкая традиционная рождественская выпечка как особый код описания мира и человека. *Вестник Московского университета. Серия 9 «Филология»*. 2001. № 6. С. 180.

genommen”⁵⁰. Комічність ситуації фокусується в експлікації гендерної тематики: *der einzige männliche Kandidat, zu viele Frauen*, метафоро-метонімічної паралелі: *auf einem Haufen*, прагматичної гри мовних одиниць завдяки субституційним механізмам: *vom Hausdach in den Pool, von einer Brücke in den Main*.

2. Акцентологічна композиція, яка фонологічними або просодичними засобами (повтори, вигуки, паузи, темп, інтонація тощо) увиразнює соціальний статус співрозмовників:

Churchills bissiger Hutkommentar

Nach einer heftigen Debatte in der konservativen Partei holte eines der Mitglieder Churchill am Ausgang des Verhandlungsraumes ein und sagte: “Ich sehe gerade, dass ich versehentlich Ihren Hut erwischt habe, Sir Winston, und der. Unsere Köpfe müssen also beide gleich groß sein”.

*“Von außen, mein Lieber, von außen”, entgegnete Churchill und eilte davon*⁵¹.

Акцентологічність в анекдоті диктує його мовне відтворення з урахуванням інтонаційного та змістового оформлення розповіді. Анекдот містить і фонову інформацію про специфіку вираження комунікативної ситуації вживанням усталеного виразу *passt mir wie angegossen*, який потребує декодування. У письмовій формі можна лише фіксувати використання мовних засобів, зокрема повторів або специфічної репрезентації риторики: *“Von außen, mein Lieber, von außen”*, що візуально створює ефект комічного з метою посилення пунта.

Під час дослідження лінгвокультурної специфіки анекдоту варто зважити на інконгруентність (алогічність, контрастність, порушення логіко-поняттєві моделі сприйняття), що може виявлятися через бінарні риси або ознаки двозначності анекдоту та висвітлюватися крізь інтралінгвальні (висміювання або обігрування образів та фактів із метою виявлення когнітивних або стереотипних рис сприйняття комічного мовною особистістю) і екстралінгвальні (репрезентація, пародіювання або моделювання сутності анекдоту в мемах, коміксах, карикатурах тощо) чинники:

⁵⁰ “Was war das denn?!” – 10 kleine Anekdoten aus Bewerbungssprachen. URL: <https://www.ibb.com/blog/war-das-denn-10-kleine-anekdoten-aus-bewerbungsbesprechen/>.

⁵¹ Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chem-page.de/anekdoten/churchill-winston.html>.

Test, Test <...>!

*“Ich suchte einen Kommunikations-Dozenten, und wir führten das Vorstellungsgespräch im virtuellen Raum – heute selbstverständlich, damals noch für viele Neuland. Der Bewerber hatte Probleme mit der Technik, und normalerweise spricht man dann so etwas wie “Test, eins zwei drei” ins Mikro, um es auszuprobieren. Nicht so dieser Bewerber: Er sang mir ein Schumann-Lied vor! Ich habe ihn daraufhin spontan eingestellt und es nie bereut. Singen ist eben auch Kommunikation 😊”*⁵²

Заголовок анекдоту передбачає домислювання ефектів комічної ситуації. Графічне представлення мовної конструкції *Kommunikations-Dozenten* створює парадоксальність сприйняття концептуальних понять. Хоча емотикон є паралінгвістичним засобом письмової комунікації, якій не відображає жодних мовних категорій (фонетичні, графічні, лексичні тощо) та в міжкультурній комунікації не потребує додаткових дефініційовань або фонових знань, в анекдотах він доповнює контекст та є свідченням кінцевої мети комунікації – виклику позитивних емоцій і сміху. Комічність ситуації фіксується крізь протиставлення часово-просторової композиційності *heute selbstverständlich, damals noch für viele Neuland* і актуалізує відстань між сучасним *im virtuellen Raum* та минулим *ein Schumann-Lied*, що категоризує траєкторію сміху у проєкціях *minule – сьогодніня та сміх – посмішка – позитивні емоції*.

Сукупність лінгвальних і екстралінгвальних чинників у композиційному форматі анекдоту вимагає в адресата високого ступеня лінгвокультурної компетенції з метою глибинного сприйняття функціональних параметрів текстово-мовленнєвої єдності. Саме тому «у синтагматичному (композиційному) аспекті існування двох планів у тексті анекдоту з’являється як послідовна зміна двох частин: препозиції (зачину), у якій реципієнт орієнтується на буденну, звичайну ситуацію, що відбувається, і кульмінації-розв’язці, у якій порядок звичайного, правильного, нормативного руйнується появою нового змісту, що встановлює свій власний порядок, який інтерпретується комунікантами як порядок більш високого рівня, і що ставить попереднє в комічній контекст»⁵³:

⁵² “Was war das denn?!” – 10 kleine Anekdoten aus Bewerbungssprachen. URL: <https://www.ibb.com/blog/war-das-denn-10-kleine-anekdoten-aus-bewerbungsbesprechungen/>.

⁵³ Каліна Я.І. Актуальне членування німецького анекдоту. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 206 ; Голев Н.Д. Русский анекдот как

*Im Fach Sozialwissenschaften hielt unser Professor heute ein schwarzes Buch noch und sagte: "Dieses Buch ist rot!". Die ganze Klasse protestierte einstimmig und rief nein. Der Professor seinerseits beharrte darauf und sagte: "Doch; ist es!" Und wir wiederholten: "Das ist nicht richtig!". Er drehte das Buch um und die Rückseite war rot! Der Professor bückte in unsere beschämten Gesichter und meinte: "Sage niemals jemandem, er liege falsch, solange du die Dinge nicht aus seiner Perspektive gesehen hast!"⁵⁴. Унаслідок прагматичної гри кольорів-символів та механізмів фразеологічної номінації в мовних структурах *ein schwarzes Buch* та *Dieses Buch ist rot!* в анекдоті можна помітити поєднання ознак анекдоту-оповідання й анекдоту-афоризму, де *schwarz* та *rot* можуть уживатися як кольоро-найменування на позначення обгортки книги *чорна* та *червона* або в суцільній композиції з іменником *Buch* набувати фразеологічного значення *schwarzes Buch* – «книга, яка містить якусь таємницю», натомість у реченні *Dieses Buch ist rot!* підлягає фразеологізації лише компонент *rot* (*червоний від сорому або незручного становища*) (*beschämte Gesichter*). Незважаючи на сферу (освіта, наука) походження анекдоту, він виконує функцію рекомендації та має філософські інтенції, що спонукає до міркувань щодо людських цінностей та соціальної поведінки.*

Лінгвокультурна специфіка фіксується крізь співвідношення семантики та структури анекдоту та поєднання вербальних та невербальних засобів формування комічного ефекту, що не лише зумовлює його структурну будову та відбір мовних одиниць для функціонування текстово-мовленнєвої єдності, але й диктує умови створення комунікативної ситуації, комунікативної мети та комунікативних умов. Функціональна триадність передумов створення анекдоту дозволяє визнати функціональність лінгвокультурної специфіки, де анекдот це:

1. Місток до порозуміння між співрозмовниками: *Meine Sechstklässler haben mich nicht in Ruhe gelassen und in einer Tour "Frau Müller?"*. *"Frau Müller?" gerufen. Als ich fragte, ob wir vielleicht fünf Minuten ohne "Frau Müller" auskämen, war kurz Stille – dann meldete sich eine leise Stimme aus den hinteren Reihen:*

игровой текст. Труды по лингвистике. С. 3. URL: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z58.html>.

⁵⁴ Im Fach Sozialwissenschaften hielt unser. URL: <https://www.pinterest.de/pin/793618765587249972/>.

“Angelika?”. *Das ist mein Vorname*⁵⁵. Пуант прогнозується референцією типової ситуації (шкільне середовище – учитель – учні), яка має безпосереднє спонтанне мовленнєве спрямування з метою посилення дискурсивних ознак елементів сміхової культури (*Frau Müller / Frau Müller / Frau Müller – Angelika*).

2. Засіб для налаштування контакту між співрозмовниками: *Einen Tag vor der letzten Klausur kam einer der, sagen wir, schwächeren Schüler zu mir und fragte, wie viele Punkte er in der Klausur bräuchte, um nicht durchzufallen. Ich wollte es ihm schonend beibringen: “Naja, mit dieser Prüfung schaffst du 100%. Du bräuchtest aber schon 113%, um auf eine vier zu kommen”. “Okay”, antwortete er, “und wie viel brauche ich für eine drei?”*⁵⁶ Лінгвокультурна специфіка анекдоту прогнозує бінарну (письмову, усну) або аудіовізуальну репрезентацію анекдоту, оскільки комічний ефект посилюється прагматичним представленням числівників, що навіть візуально провокує позитивні емоції та сміх.

3. Спосіб фіксації та передачі інформації (культурної, політичної, наукової тощо): *Eines Tages zeigte der deutsche Anatom und Physiologe Carl Friedrich Wilhelm Ludwig den Studentinnen und Studenten ein Experiment mit einem Laubfrosch.*

Dem Frosch war das Großhirn größtenteils entfernt worden und der Professor wollte die reflektorischen Leistungen des vom Gehirn abgetrennten Rückenmarkes beweisen. Unvermittelt machte der Frosch einen Satz und landete im Gesicht eines vor dem Professor sitzenden Studenten. Dieser erschrak und die Studentenschaft im Hörsaal lachte schallend.

*Professor Ludwig ging zum erschrockenen Studenten und sagte: “Sie sehen, liebe Damen und Herren, wie wenig Gehirn dazu gehört, einen ganzen Hörsaal zum Lachen zu bringen”*⁵⁷. В анекдоті відображено ситуацію з умовами референції наукових, психолінгвістичних та соціокультурних відомостей із метою концептуального представлення життєвих стратегій і сценаріїв поведінки. Знакову символічну функцію сміхової культури посилюють мовні одиниці, які є ідентифікаторами синонімічного ряду для позначення ступеня

⁵⁵ 25 lustige Anekdoten aus der Schule – Lachtränen garantiert! URL: <https://www.wisst-ih-r-noch.de/2000er/schule-2000er/25-lustige-anekd-oten-aus-der-schule-lachtraenen-garantiert-70676/>.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Anekdoten – Wissenswertes und über 100 Anekdoten. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekd-oten/>.

прояву сміху: *lachen schallend* та *zum Lachen bringen*. Взаємодія культурно значущої інформації та її знакового відображення засвідчується крізь специфіку представлення відомої особистості для німецького лінгвокультурного простору, а саме професора анатомії та фізіології *Carl Friedrich Wilhelm Ludwig*, його методичку презентації наукових досягнень та використання ним клішованих мовних одиниць офіційно-ділового стилю у звертанні до академічної аудиторії: *Sie sehen, liebe Damen und Herren*, що живить суттєві ознаки пуанту ситуації, яка склалася в академічному просторі.

Лінгвокультурна специфіка німецького анекдоту виявляється не лише крізь ціннісні орієнтири власного лінгвокультурного простору, але й акцентуванням толерантного ставлення до іншомовного, неспорідненого або чужого світу, що є свідченням прагнення німецькомовної особистості до пізнання іншої культури. У результаті фіксуємо шанобливе та толерантне ставлення німецькомовної особистості до представників інших лінгвокультур та їхніх ціннісних орієнтирів і реалій. І пуант у таких анекдотах можна вважати толерантним, оскільки він зорієнтований на комунікативну ситуацію, а не на окремі особистості:

Ein Engländer machte Urlaub in der Nähe von Kalkutta. Eines Tages wollte er an der Küste des bengalischen Meerbusens baden. Er fragte einen Eingeborenen, ob er ihm eine Stelle zeigen könne, wo er vor Haifischen sicher wäre.

Der Inder zeigte ihm eine kleine Bucht. Der Engländer ging an der besagten Stelle schwimmen und bedankte sich hinterher beim Inder. "Ich werde mir die Stelle merken, damit meine Freunde auch hier ins Wasser gehen können. Es scheint hier wirklich keine Haifische zu geben".

*"Nein, Sahib", sagte der Inder. "Hier gibt es keine Haifische, die haben viel zu große Angst vor den Krokodilen"*⁵⁸. Текстова оформленість анекдоту прагматизується крізь змістову цілісність (наявність теми *Urlaub – Küste – Bucht*), комунікативну цілісність (комунікативна спрямованість: *Eines Tages, Ich werde mir die Stelle merken, Es scheint*), структурну цілісність (узгодженість категорій для текстового представлення *machte, wollte, fragte, zeigte, bedankte* тощо). Комічний ефект посилюється в мовній реалізації асоціативно-образних уявлень про реалії представників інших лінгвокультур (*Engländer – Haifische / Inder – Krokodile*).

⁵⁸ Der Badeort. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/der-badeort.html>.

Лінгвокультурна специфіка виявляється й у порівняльному аналізі комічних текстів різних лінгвокультур, які описують тотожну ситуацію та різняться у специфіці її продукування, та фіксується у відмінностях у структурі заголовка (концептуальна або описова форма), структурній будові анекдоту (короткі / довгі речення та їх кількісний склад), семантичній репрезентації (реалії, мовні кліше, вікові маркери, письмова презентація, комічні ідентифікатори):

1. *Anekdote über einen trotzigen Sohn*

Eine Mutter hatte plötzlich Schwierigkeiten mit ihrem Sohn. Er wollte nicht aufstehen und zur Schule gehen. Trotzig zog er das Bettlaken über den Kopf. "Ich gehe nicht zur Schule", sagte er, "ich gehe nie wieder!" – "Bist du krank?" fragte die Mutter. "Nein", kam unter der Bettdecke die dumpfe Antwort, "ich bin nur krank, was die Schule angeht. Sie hassen mich. Sie geben mir Spitznamen. Alle machen sich über mich lustig. Warum also sollte ich da noch hingehen?" – "Ich kann dir zwei gute Gründe nennen", entgegnete die Mutter. "Der Erste ist: Du bist jetzt 44 Jahre alt. Und der zweite ist: Du bist der Schulleiter!"⁵⁹.

2. *Mother Wakes up Her Son Who Does Not Want to Go to School*

Early on a weekday, a mom breezed into her son's room and woke him up. She let him know he needed to prepare for school, but the son was not interested. She poked and prodded, but he wouldn't budge, as he insisted that he did not want to go to school. She then asked him to give her two reasons why he was adamant about skipping school. The son answered his mom, letting her know the kids disliked him and the teachers hated him too. The mom called his bluff, telling him those were not good enough reasons. Then it was his turn to ask questions. The son asked his mom to give two reasons why he should go to school. She replied: "Well, for one, you're 52 years old. And for another, you're the PRINCIPAL!"⁶⁰

Анекдот є не лише культурно значущим знаком для певної лінгвокультури, але й загальнолюдським феноменом сміхової культури, яку розуміють та яка закарбована в усіх лінгвокультурних просторах, що й було засвідчено під час проведення опитування (60 учасників, для яких німецька мова є другою іноземною мовою),

⁵⁹ Anekdote: 6 Merkmale & 8 Beispiele zur Textsorte. URL: <https://www.schreiben.net/artikel/anekdote-6840/>

⁶⁰ Mother Wakes up Her Son Who Does Not Want to Go to School. URL: <https://news.amomama.com/265948-daily-joke-mother-wakes-her-son-who-does.html>

завдання якого передбачали дефініціювання анекдоту, визначення його соціокультурних характеристик та функціональних умов застосування німецькою мовою. Запропоновані відповіді опитування були чітко структуровані з помітним використанням клішованих структур, зокрема: 1) анекдот є коротким, веселим, гумористичним, жартівливим оповіданням (*kurze, geistreiche, humorvolle, witzige Geschichte / Erzählung / Schilderung*); 2) анекдот характеризує видатну історичну особу або епоху (*historische Persönlichkeit / Epoche*), соціальний статус (*soziale Schicht*), життєвий або уявний випадок (*einen realen / imaginären Vorfall*); 3) анекдот має веселу кінцівку (*mit einem lustigen Ende*); 4) анекдот приносить задоволення (*macht Spaß*), викликає сміх (*bringt zum Lachen*), підбадьорює та створює гарний настрій (*aufzuheitern / aufmuntern*). Результати опитування свідчать про таке: 1) анекдот є загальнонародським феноменом, який розуміють як ефективний засіб збереження нерозривної єдності всього сміхового простору; 2) анекдот є семіотичним результатом концептуальної репрезентації сміхової культури; 3) анекдот є з'єднувальним елементом між минулим та сьогоденням; 4) анекдот є містком для створення позитивних емоцій та послаблення загостреності ситуації; 5) анекдот є ідентифікатором лінгвокультурного представлення ціннісних орієнтирів мовної особистості.

ВИСНОВКИ

Анекдот є текстом малої форми комічного жанру, одним із поширених фольклорних жанрів із розважальною функцією та засобом комунікації з метою прагматизації міжкультурної та кроскультурної комунікації. Німецький анекдот є дискурсивним утворенням комічного дискурсу, який диктує несподіваний прояв пуанту, зокрема, елементом та репрезентантом сміхової культури німецької лінгвокультури. Передумовою для виникнення анекдоту є реальна життєва ситуація або подія чи явище, реальні мовні особистості (політики, відомі діячі, вчителі тощо) та пуант. У німецьких анекдотах простежується кореляція референційних та лінгвістичних ознак, які можуть сумісно взаємодіяти в одному анекдоті. Основна мета анекдоту – викликати позитивні емоції, розсмішити, розвеселити або висміяти.

У семантичному плані німецькому анекдоту властиве двопланове формування (зав'язка із заголовком та розв'язка) та трирівнева сфера структурування комічної ситуації (локутивність,

іллокутивність та перлокутивність). У структурному плані в німецькому анекдоті спостерігається логічна кореляція мовних одиниць або структур із метою забезпечення текстової композиційності в діалогічному форматі, який не завжди є стислим.

Розуміння сутності лінгвокультурної специфіки передбачає обізнаність у фонових знаннях із метою експлікації самовираження або самоідентифікації мовної особистості та прагматизації комунікативної діяльності. З позиції лінгвокультурології в німецькому анекдоті стереотипізуються, з одного боку, елементи та ціннісні орієнтири німецькомовного лінгвокультурного простору, з іншого – толеруються соціокультурні цінності представників інших лінгвокультур. Ціннісні орієнтирі інших культур у німецьких анекдотах не принижуються. Пуант є результатом кореляції механізмів творення комічної ситуації та диктує несподіване створення комічного ефекту.

У німецькій мові не виявлено несмішного анекдоту, що становило б прецедентність у сміховій культурі загалом та вважалося б порушенням жанрових комічних норм.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні проведено науковий аналіз лінгвокультурної специфіки анекдоту як елемента сміхової культури німецькомовного лінгвокультурного простору із застосуванням дискурсивних методів аналізу. Дослідження ґрунтується на комплексному аналізі наукових студій у царині вивчення національно-культурної специфіки сміхової культури та засобів її вербалізації в лінгвокультурному просторі. Лінгвокультурна специфіка німецької сміхової культури формується на способах вираження ідентифікації німецькомовної особистості, категоризації та комбінованій передачі цінностей у міжкультурній комунікації. Анекдот сучасної німецької мови складається з тексту із заголовком та невід’ємною частиною пуанту. Специфічними рисами анекдоту є відсутність автора або авторства, реальна життєва ситуація або ситуативність, текстово-композиційна цілісність та щільність, необтяжливність лінгвокультурною інформацією, дотепність та пуант. Комунікативна мета – прояв симпатії й антипатії, позитивні емоції та сміх. Анекдот сучасної німецької мови легко піддається клішуванню або пародіюванню завдяки модифікації семантичної й естетичної інтеракції його композиційних складників. Анекдот як лінгвістичний феномен прагматизує кореляції інтертекстуальних зв’язків

для експлікації пуанту та створення комічного ефекту. Анекдот як прагматичний феномен фіксує зворотний зв'язок із посиленням ступенем інтерактивності мовної особистості в пізнавальній діяльності та соціальної регламентованості її самоідентифікації з метою реалізації комічного ефекту. Анекдот як лінгвокультурний феномен формує уявлення про характерні стереотипи мислення та ціннісної орієнтації в політичній, економічній, культурній, науковій та інших сферах, які склалися в комунікативному досвіді лінгвокультурного простору.

Література

1. Вапіров С.Ю. Анекдот як об'єкт філологічного вивчення. *Нова філологія*. 2010. № 39. С. 38–42.
2. Герман И.А. Лингвосинергетика : монография. Изд-во Алтайской академии экономики и права, 2000. 168 с.
3. Голев Н.Д. Русский анекдот как игровой текст. *Труды по лингвистике*. URL: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/z58.html>.
4. Каліна Я.І. Актуальне членування німецького анекдоту. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 1. С. 202–207.
5. Калинцева М.О. Некоторые прототипические когнитивные структуры анекдотов на испанском языке. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*. 2013. С. 41–47.
6. Карасев Л.В. Парадокс о смехе. *Вопросы философии*. 1989. № 5. С. 47–65.
7. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. Москва : Гнозис, 2004. 390 с.
8. Карасик В.И. Анекдот как предмет лингвистического изучения. *Жанры речи*. Саратов : Колледж, 1997. С. 144–153.
9. Носова Е.Г. К проблеме связи номинативных средств языка с внеязыковой действительностью: немецкая традиционная рождественская выпечка как особый код описания мира и человека. *Вестник Московского университета*. Серия 9 «Филология». 2001. № 6. С. 171–180.
10. Пальчевська О.С., Губич П.В. Прецедентність і стереотипність етнічних анекдотів (на матеріалі української, англійської та польської мов). *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства. Напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія* : колективна монографія. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 347–354.

11. Піхтовнікова Л.С. Еволюція німецької віршованої байки (XII–XX ст.): жанрово-стилістичні аспекти : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04 ; 10.01.04. Харків, 2000. 427 с.
12. Пихтовникова Л.С. Лингвосинергетика : основы и очерк направлений : монография. Харьков : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2012. 180 с.
13. Прохоров Ю.Е. Национальные социокультурные стереотипы речевого общения и их роль в обучении русскому языку иностранцев. 5-е изд. Москва : Изд-во ЛКИ, 2008. 224 с.
14. Сергієнко О.В. Лінгвокультурологічний досвід як форма відображення соціального досвіду. *Мова і культура* : матеріали VI Міжнародної конференції. Київ : Collegium, 1998. Т. 1 : Філософія мови і культури. С. 123–126.
15. Слышкин Г.Г. Гендерная концептосфера современного анекдота. Гендер как интрига познания. *Гендерные исследования в лингвистике и теории коммуникации*. Москва : МГЛУ, 2002. URL: <http://www.vspu.ru/~aviology/ggs/ggsart2.htm>.
16. Соловей Г.С. Переклад політичного анекдоту як типу тексту: структурно-композиційний аспект. URL: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=9946&chapter=1>.
17. Солошук Л.В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі : монографія. Харків : Константа, 2006. 300 с.
18. Стоколос-Ворончук О.О. Етнотипи та їх художні стереотипи в українському анекдоті (на матеріалі видань XIX ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.07. Львів, 2005. 18 с.
19. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика. Винница, 2009. 272 с.
20. Тараненко Л.І. Просодичні засоби актуалізації англійських фольклорних текстів малої форми (експериментально-фонетичне дослідження) : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2016. 661 с.
21. Уткина А.В. Когнитивные модели комического и их репрезентации в русском и английском языках (сравнительно-сопоставительный анализ) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2006. 24 с.
22. Фаткуллина Ф.Г. Стилистические фигуры в текстах скрытой рекламы. *Стилистика сегодня и завтра* : материалы III Международной научной конференции. 24–25 апреля 2014 г. Москва : МГУ, 2014. Ч. II. С. 355–358.

23. Химик В.В. Анекдот как феномен культуры. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургское философское общество. 2002. С. 17–31.
24. Хрущева Е.А. Национально-культурная основа анекдота (сопоставительный анализ английского, французского и русского языков) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Москва, 2009. 28 с. URL: <http://www.avtoref.mgou.ru/ar/ar457.doc>.
25. Шевченко І.С. Когнітивно-комунікативна парадигма і аналіз дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* : колективна монографія / за заг. ред. І.С. Шевченко Харків : Константа, 2005. С. 105–117.
26. Шилихина К.М. Категоризирующая функция анекдотов в медиадискурсе. *Медиалингвистика*. 2020. № 7 (2). С. 250–262. DOI: 10.21638/spbu22.2020.208.
27. Шмелева Е.Я., Шмелев А.Д. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. Москва : Языки славянской культуры, 2002. 144 с.
28. Шмелева Е.Я. Русский анекдот. Текст и речевой жанр. Москва : Языки славянской культуры, 2002. 250 с.
29. Шмелева Е.Я. Рассказывание анекдота как жанр современной русской речи: проблемы вариативности. *Жанры речи*. 1999. С. 18–24.
30. Barsalou L.W. Language Comprehension: Archival Memory or Preparation for Situated Action? *Discourse Processes*. 1999. Vol. 28 (1). P. 61–80.
31. Bauman R. Story, Performance, and Event : Contextual Studies of Oral Narrative. Cambridge : Cambridge University Press, 1986. 130 p.
32. Kintsch W. Comprehension: A Paradigm for Cognition. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. 480 p.
33. Kothhoff H. Spass Verstehen. Zur Pragmatik von konversationellem Humor. Tübingen : Niemeyer, 1998. 402 S.
34. Labov W. Narrative Analysis: Oral Versions of Personal Experience. Essays on the Verbal and Visual Arts / ed. by J. Helm. Seattle : University of Washington Press, 1967. P. 12–44.
35. Quasthoff U. Soziales Vorurteil und Kommunikation – Eine sprachwissenschaftliche Analyse des Stereotyps. Ein interdisziplinärer Versuch im Bereich von Linguistik, Sozialwissenschaft und Psychologie. Frankfurt am Main : Niemeyer. 1973. 312 S.

Лексикографічні джерела

36. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. 2-ге вид., випр., доповн. Київ : Вид. центр «Академія», 2007. 752 с.
37. Das grosse Buch der modernen allgemein Bildung. Das Wissen unserer Zeit / M. Greif et al. Compact Verlag München, 2001. 512 S.
38. Duden 7. Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache. 3., völlig bearb. und erweít. Mannheim ; Leipzig ; Wien ; Zürich : Aufl. Dudenverlag, 2001. 960 S.
39. Folklore: an Encyclopedia of Beliefs, Customs, Tales, Music, and Art / ed. by Thomas A. Green. Santa Barbara ; Denver ; Oxford : ABC-CLIO, 1997. 892 p.
40. Kluge Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / bearb. von E. Seebold. 25., durchges. und erweít. Berlin ; Boston : Aufl. Walter de Gruyter GmbH Co, 2011. 1021 S.
41. Metzler Lexikon Literatur / begründ. von Günther und Irmgard Schweile. 3, völlig neu bearbeit. Stuttgart ; Weimar ; Aufl. Verlag J.B. Metzler, 2007. 845 S.

Ілюстративні джерела

42. Anekdote: 6 Merkmale & 8 Beispiele zur Textsorte. URL: <https://www.schreiben.net/artikel/anekdote-6840/>.
43. Was ist eine Anekdote? – Beispiele, Definition und Merkmale. URL: <https://www.nachhilfe-team.net/lernen-leicht-gemacht/anekdote/#1614595987532-0b41b7d4-f8ec>.
44. 25 lustige Anekdoten aus der Schule – Lachtränen garantiert! URL: <https://www.wisst-ihr-noch.de/2000er/schule-2000er/25-lustige-anekdoten-aus-der-schule-lachtraenen-garantiert-70676/>.
45. Anekdoten – Wissenswertes und über 100 Anekdoten. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/>.
46. Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chem-page.de/anekdoten/wilde-oscar.html>.
47. Musiker-Anekdoten. URL: <https://glarean-magazin.ch/2007/11/27/musiker-anekdoten-von-brahms-bis-wagner-teil-1/>.
48. Anekdoten über Wissenschaftler & Persönlichkeiten. URL: <https://www.chem-page.de/anekdoten/churchill-winston.html>.
49. “Was war das denn?!” – 10 kleine Anekdoten aus Bewerbungsgesprächen. URL: <https://www.ibb.com/blog/war-das-denn-10-kleine-anekdoten-aus-bewerbungsgespraechen/>

50. Wenn ich Kids mit dem. URL: <https://www.pinterest.de/pin/578712620839008991/>.

51. Im Fach Sozialwissenschaften hielt unser. URL: <https://www.pinterest.de/pin/793618765587249972/>.

52. Der Badeort. URL: <https://www.blueprints.de/humor-anekdoten/der-badeort.html>.

53. Mother Wakes up Her Son Who Does Not Want to Go to School. URL: <https://news.amomama.com/265948-daily-joke-mother-wakes-her-son-who-does.html>.

Information about the author:

Zubach Oksana Adamivna,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of German Philology

Lesya Ukrainka Volyn National University

13, Voli avenue, Lutsk, 43025, Ukraine